

**MƏHKƏMƏ-HÜQUQ
ŞURASININ
BÜLLETENİ**

SENTYABR 2026

MÜNDƏRİCAT

3

**İnam Kərimov Asiya və Sakit okean regionu ölkələri
Ali Məhkəmələri sədrlərinin 20-ci Konfransında iştirak edib**

4

**Azərbaycan və Gürcüstanın ali məhkəmələri arasında Anlaşma
Memorandumu imzalanıb**

5

**IV "Maarifçi" tələbə-məzun proqramının
iştirakçıları ilə görüş keçirilib**

6

Hakimlərin Seçki Komitəsinin məlumatı

10

**Hakimliyə namizədlərin seçim prosesi ilə
bağlı məlumat**

11

Məhkəmə-Hüquq Şurasının növbəti iclası keçirilib

12

**Ali Məhkəmədə gənc hüquqşünaslar üçün
"Açıq qapı" günü keçirilib**

13

Hüquqi aktlar

16

Dünyada Hüquq

İnam Kərimov Asiya və Sakit okean regionu ölkələri Ali Məhkəmələri sədrlərinin 20-ci Konfransında iştirak edib

2026-cı il 16–18 sentyabr tarixlərində Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri İnam Kərimovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Koreya Respublikasının paytaxtı Seul şəhərində keçirilən Asiya və Sakit okean regionu ölkələri Ali Məhkəmələri sədrlərinin 20-ci Konfransında iştirak edib.

Konfrans çərçivəsində məhkəmə hakimiyyətinin rolu, məhkəmə və hüquq sahəsində süni intellektdən istifadə, hakimlərin təlim və təhsilinin müasir çağırışlara uyğunlaşdırılması, məhkəmələrə ictimai etimadın gücləndirilməsi, media ilə əlaqələr, məhkəmə müstəqilliyinin qorunması, arbitrajın inkişafı və digər aktual məsələlər müzakirə olunub.

İnam Kərimov “Məhkəmə hakimiyyətinin rolu – müxtəlif yurisdiksiyalardan fərqli baxışlar” mövzusunda keçirilən müzakirə sessiyasında məruzə ilə çıxış edib. Çıxış zamanı ölkəmizdə həyata keçirilən məhkəmə-hüquq islahatları və məhkəmə sisteminin müasir çağırışlara uyğun inkişafı barədə konfrans iştirakçılarına məlumat verilib. Həmçinin məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyinin təmin edilməsi, ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılması və məhkəmə xidmətlərinin əlçatanlığının genişləndirilməsi istiqamətində görülən işlərdən bəhs edilib. Azərbaycanın məhkəmə sisteminin qarşısında duran müasir çağırışların həllində beynəlxalq əməkdaşlığın mühüm rolu diqqətə çatdırılıb.

Sessiyada müxtəlif ölkələrin məhkəmə sistemlərinin təcrübəsi, məhkəmə hakimiyyətinin müasir cəmiyyətdə rolu və qarşıda duran çağırışlar müzakirə olunub.

Səfər çərçivəsində İnam Kərimov Koreya Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Jo Hee-de, Latviya Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Aigars Strupis, Çex Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Petr Angyalossy və Türkiyə Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ömer Kerkez ilə ikitərəfli görüşlər keçirib. Görüşlər zamanı məhkəmə-hüquq sahəsində əməkdaşlığın inkişafı, qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi, məhkəmə sistemlərinin müasir çağırışlara uyğun təkmilləşdirilməsi və gələcək əməkdaşlıq perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycan və Gürcüstanın ali məhkəmələri arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb

2026-cı il sentyabrın 30-da ölkəmizdə səfərdə olan Gürcüstan Ali Məhkəməsinin sədri Nino Kadagidzenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsində görüş keçirilib.

Ali Məhkəmənin sədri İnam Kərimov Azərbaycan ilə Gürcüstan arasında dostluq münasibətlərinin məhkəmə sahəsində əlaqələrin genişləndirilməsi üçün əlverişli zəmin yaratdığını bildirib. Qarşılıqlı səfərlərin və davamlı dialoqun təcrübə mübadiləsinə, eləcə də əməkdaşlığın inkişafına töhfə verdiyi vurğulanıb.

Görüşdə Azərbaycanda həyata keçirilən məhkəmə-hüquq islahatları, ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin və əlçatanlığının artırılması istiqamətində görülən işlər barədə məlumat verilib. Ali Məhkəmənin vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılması sahəsində fəaliyyəti diqqətə çatdırılıb.

Müzakirələr zamanı məhkəmələrin fəaliyyətində müasir texnologiyaların tətbiqi və bu sahədə təcrübə mübadiləsinin əhəmiyyəti qeyd olunub.

Gürcüstan Ali Məhkəməsinin sədri Nino Kadagidze səmimi qəbula görə təşəkkürünü bildirərək iki ölkənin ali məhkəmələri arasında əlaqələrin inkişafına önəm verildiyini və qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin faydalı olduğunu vurğulayıb.

Görüşün sonunda Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi ilə Gürcüstan Ali Məhkəməsi arasında Əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Memorandum məhkəmə sahəsində qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin təşviqinə, hakimlərin və məhkəmə əməkdaşlarının peşəkar bilik və bacarıqlarının artırılmasına, habelə iki ölkənin ali məhkəmələri arasında ikitərəfli əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsinə yönəlib.

IV “Maarifçi” tələbə-məzun proqramının iştirakçıları ilə görüş keçirilib

2026-cı il 7 sentyabr tarixdə IV “Maarifçi” tələbə-məzun təcrübə proqramının iştirakçıları ilə görüş təşkil olunub.

Görüş Məhkəmə-Hüquq Şurasının Aparat rəhbəri Kərəm Mansurov, Elm və Təhsil Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini Fərzəli Qədirov, nazirliyin məsul əməkdaşları, eləcə də proqramın əvvəlki illərdə uğur qazanmış məzunları və hazırkı iştirakçıları ilə keçirilib.

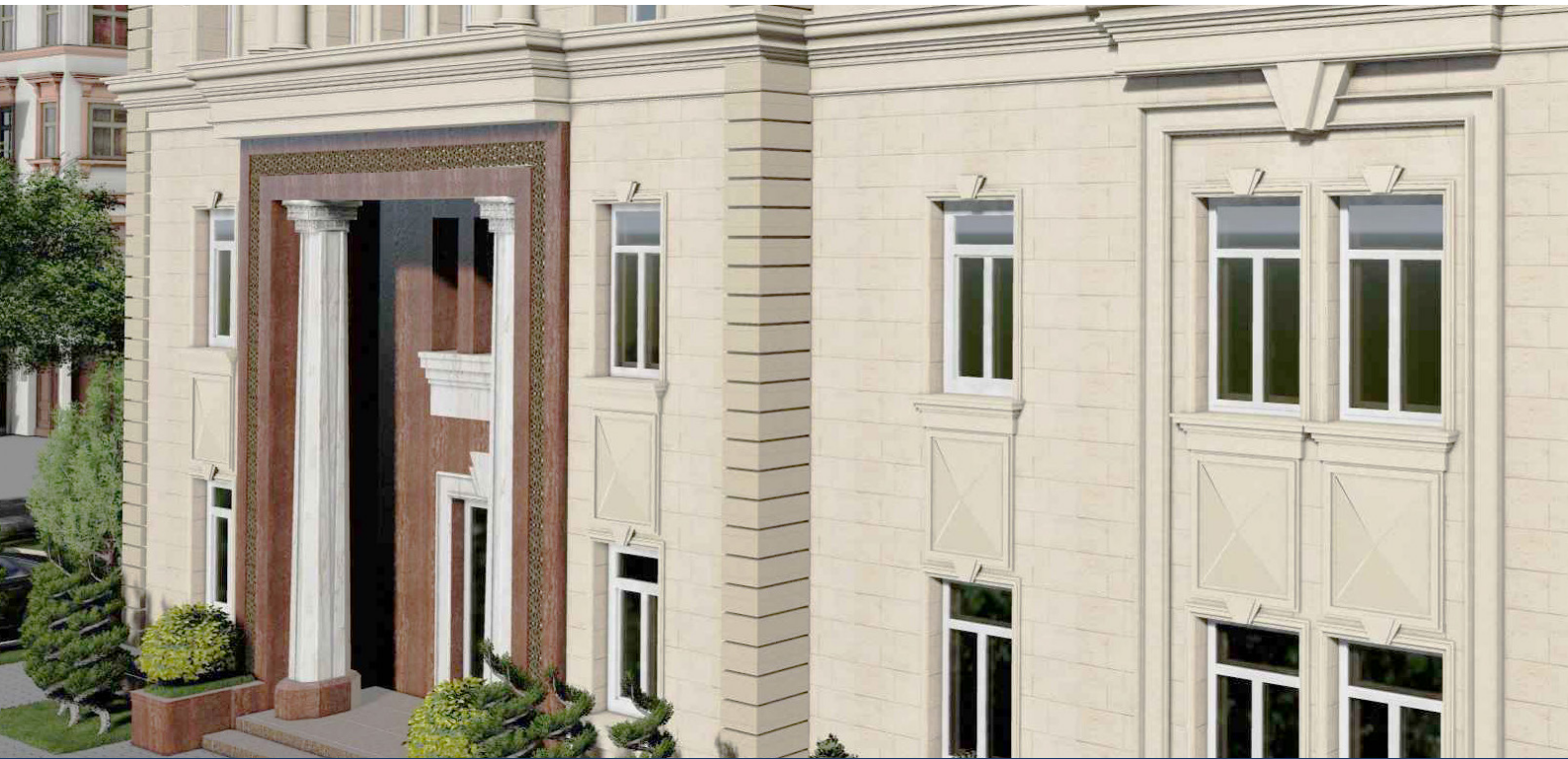
Kərəm Mansurov “Müasir məhkəmə sistemi və rəqəmsal gələcək” mövzusunda tədbir iştirakçıları qarşısında çıxış edib. Məhkəmə-Hüquq Şurasının fəaliyyət istiqamətləri, məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyinin təmin olunması, məhkəmə mədəniyyətinin formalaşması, eləcə də rəqəmsal idarəetmə və süni intellektin ədalət mühakiməsindəki gələcək rolu barədə geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Vurğulanıb ki, müasir məhkəmə sisteminin inkişafı yalnız hüquqi bilik və peşəkarlıqla deyil, həm də yüksək etik davranış standartları, ictimai etimadın qorunması və yeni texnologiyaların yaratdığı imkanlardan düzgün istifadə ilə sıx bağlıdır. Rəqəmsal gələcək anlayışı yalnız texnoloji yenilikləri deyil, həm də yeni düşüncə tərzini, idarəetmə mədəniyyəti və dəyişikliklərə açıq insan kapitalını ifadə edir.

Sonda iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablandırılıb, müxtəlif mövzular ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Xatırladaq ki, “Maarifçi” tələbə-məzun proqramı Elm və Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü, Təhsilin İnkişafı Fondunun dəstəyi ilə 2024-cü ildən həyata keçirilir. İndiyə kimi proqramdan 102 gənc məzun olub. Hazırda 53 nəfər Elm və Təhsil Nazirliyinin struktur bölmələri və tabeli qurumlarında, regional təhsil idarələrində, həmçinin Naxçıvan Muxtar Respublikasının Təhsil Nazirliyində IV “Maarifçi” proqramında iştirak edir.

Hakimlərin Seçki Komitəsinin məlumatı

2026-cı il sentyabrın 25-də Hakimlərin Seçki Komitəsinin növbəti iclası keçirilib.

İclasda qeyd olunub ki, test və yazılı imtahanlardan müvəffəqiyyətlə keçmiş hakimliyə namizədlərlə Hakimlərin Seçki Komitəsi tərəfindən müsahibələr keçirilib.

Müsahibə zamanı namizədlərin hüquq sahəsində nəzəri və praktiki biliklərini, habelə məntiqi nəticələr çıxarmaq qabiliyyətini müəyyən edən suallar verilib, biliklərini tətbiq etmə və özünü təqdim etmə bacarıqları, ümumi dünyagörüşü, təmkinliliyi, fikir və rəylərini ifadə etmək, analitik düşünmək qabiliyyəti yoxlanılıb.

Həmçinin hakim vəzifəsində çalışmaq üçün zəruri keyfiyyətlərə malik olmaları Komitə tərəfindən qiymətləndirilən namizədlərdən 40 nəfər müsahibədə müvəffəqiyyət qazanıb. Onların hakim vəzifəsinə uyğunluğu, o cümlədən ixtisaslaşmaları barədə rəylər Məhkəmə-Hüquq Şurasına təqdim olunub.

Qanunvericiliyə uyğun olaraq, 2026-cı il sentyabrın 29-da Məhkəmə-Hüquq Şurası tərəfindən hakimliyə namizədlərlə söhbət keçiriləcək və onların ixtisaslaşması müəyyən ediləcək.

Qaydalara əsasən, hakimliyə namizədlər hakim təyin olunduqdan dərhal sonra peşə hazırlığı məqsədilə Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Ədliyyə Akademiyasında təşkil olunacaq təlimə cəlb ediləcəklər.

Müsabiqədə uğur qazanmış hakimliyə namizədlərin SİYAHISI

Nö	Soyadı, adı, atasının adı
1.	Abbaslı Vüqar Qurban oğlu
2.	Abbasov Lətif Kazım oğlu
3.	Abbasov Səbuhi Mehdi oğlu
4.	Abbasova Fərəh Qulam qızı
5.	Abdullayev Hörmət Uğurlu oğlu
6.	Adıgözəlova Bəxtşən Aydın qızı
7.	Allahverdiyev Fuad Zahir oğlu
8.	Babayev Rəşad Mahir oğlu
9.	Cəfərov Vüsal Suliddin oğlu
10.	Əhmədli Səxavət Böyükağa oğlu
11.	Əkbərova Aysel Seymur qızı
12.	Əliyev Natiq Abbas oğlu
13.	Əlizadə Əli İlqar oğlu
14.	Əzizli Bəsdil İlham qızı
15.	Həmidova Aynur Eldar qızı

16.	Həsənzadə Səbuhi Mehdi oğlu
17.	Həşim Rəşad Əlisahib oğlu
18.	Hümbətov Elmir Sahib oğlu
19.	Hümbətov Əli Surxay oğlu
20.	İsa-zadə Elnur Nizami oğlu
21.	İslamzadə Vüqar Səyyar oğlu
22.	Kazımlı Araz Osman oğlu
23.	Kazımova Şəhla Saleh qızı
24.	Qurbanova Gülay Əjdər qızı
25.	Məmmədov Fariz Rais oğlu
26.	Məmmədov Rəsul Yasər oğlu
27.	Məmmədova Aydan Adgözəl qızı
28.	Məmmədova Nuranə Asif qızı
29.	Məmmədova Rübabə Əşrəf qızı
30.	Mikayılov Səbuhi Həsənpaşa oğlu
31.	Mirzəyeva Şəlalə Namiq qızı
32.	Muxtarov Mirtale Mirzamin oğlu

33.	Nəcəfova Lamiə Amil qızı
34.	Nəcəfova Təliyə Tofiq qızı
35.	Nəsirli Nərmin Hüseyn qızı
36.	Rzayev Əsvər Məhərrəm oğlu
37.	Səfərova Ülkər Asim qızı
38.	Süleymanova Leyla Abbas qızı
39.	Tağıyeva Vəfa Hənifə qızı
40.	Zərbiyeva-Babazadə Fatimə Qədir qızı

Hakimliyə namizədlərin seçim prosesi ilə bağlı məlumat

Hakimliyə namizədlərin seçimi şəffaf və obyektiv meyarlar əsasında davam etdirilir.

2026-cı il sentyabrın 26-da növbəti müsabiqə çərçivəsində test imtahanında müvəffəqiyyət qazanmış 167 namizədlə Dövlət İmtahan Mərkəzinin elektron imtahanlar korpusunda yazılı imtahan keçirilib.

İmtahandan əvvəl Hakimlərin Seçki Komitəsi qapalı iclasında imtahanda istifadə edilməsi üçün cinayət və mülki sahələr üzrə kazus xarakterli suallar hazırlayıb və həmin suallar sırasından, təsadüfi yolla biri cinayət, biri isə mülki sahəyə aid suallar seçiblər.

4 saat davam edən imtahanda hakimliyə namizədlər kazusları həll edərkən kazusun faktiki hallarına uyğun düzgün maddi hüquq normasının müəyyən edilməsi və tətbiqi, mübahisənin həlli ilə bağlı zəruri olan prosessual hüquq normalarının tətbiqi, habelə tətbiq edilən normaların məzmununu kazusun halları baxımından izahını vermək bacarıqlarını nümayiş etdirməlidirlər.

Qeyd edək ki, cavab vərəqələri ikiqat yoxlama üsulu ilə qiymətləndirilməklə nəticələr elan olunacaqdır.

İmtahan prosesi müşahidəçilər tərəfindən şəffaf prosedur kimi yüksək dəyərləndirilib.

Həmçinin hazırda hakimliyə namizədlərdən sənədlərin qəbulu fasiləsiz şəkildə davam etdirilir. Hakimlərin Seçki Komitəsi hakim olmaq arzusunda olan və müvafiq tələblərə cavab verən hüquqşünasları müsabiqədə daha fəal iştirak etməyə dəvət edir. Növbəti test imtahanı 2027-ci ilin aprel ayının 11-də keçiriləcəkdir.

Məhkəmə-Hüquq Şurasının növbəti iclası keçirilib

2026-cı il sentyabrın 29-da Məhkəmə-Hüquq Şurasının növbəti iclası keçirilib.

İclasda çıxış edən Məhkəmə-Hüquq Şurasının sədri İnam Kərimov bildirib ki, hakim korpusunun çevik komplektləşdirilməsi məqsədilə hakimliyə namizədlərin seçim prosesləri şəffaf və təkmilləşdirilmiş mərhələlər üzrə davam etməkdədir.

İclasda Hakimlərin Seçki Komitəsinin müraciətinə də baxılıb. Komitənin üzvü, Ali Məhkəmənin hakimi Elşanə Vəliyeva hakim vəzifəsinə namizədlərin seçimi prosesi barədə ətraflı məlumat təqdim edib.

Sonra müsabiqəni uğurla başa vurmuş 39 hakimliyə namizədlə fərdi söhbətlər aparılıb, onlara tövsiyələr verilib və yekunda birinci instansiya məhkəmələrinin hakimi vəzifələrinə təyin olunmaları üçün təkliflərin hazırlanması qərara alınıb.

Daha sonra intizam icraatı üzrə işlərə baxılaraq müvafiq qərarlar qəbul edilib.

Ali Məhkəmədə gənc hüquqşünaslar üçün “Açıq qapı” günü keçirilib

21 sentyabr – Beynəlxalq Sülh Günü münasibətilə Ali Məhkəmədə “Femida Könüllüləri Təşkilatı” İctimai Birliyinin üzvü olan gənc hüquqşünaslar üçün “Açıq qapı” günü keçirilib.

Hüquqşünaslar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olub, məhkəmə iclas zallarını, Plenum zalını, kitabxanarı və Məhkəmə Tarixi Muzeyini ziyarət ediblər.

Tanışlıq çərçivəsində Ali Məhkəmə Aparatının Cinayət, inzibati və plenum işlərinin təşkili şöbəsinin İnzibati işlər üzrə sektor müdiri Röya Həkimzadə hüquqşünaslara Ali Məhkəmənin fəaliyyəti barədə məlumat verib.

Görüş zamanı həmçinin sülh və insan hüquqlarının qarşılıqlı əlaqəsi, cəmiyyətdə qarşılıqlı hörmət və etimad mühitinin gücləndirilməsi, dialoq və anlaşma imkanlarının genişləndirilməsi, eləcə də sülh və insan hüquqları mədəniyyətinin daha da möhkəmləndirilməsinin əhəmiyyətindən bəhs edilib, hüquqşünasları maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Sonda iştirakçılar xatirə fotosu çəkdiriblər.

Qanunvericiliyə edilmiş dəyişikliklər

Hüquqi
akta keçid

1. "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 14 iyul tarixli 462-VIIQD nömrəli Qanunu

Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərdə barəsində inzibati xəta haqqında iş üzrə icraat aparılan şəxsə psixiatriya yardımının gecikdirilməsi onun özünün, yaxud başqa şəxslərin həyat və sağlamlığına təhlükə yaratdıqda, inzibati xəta haqqında iş üzrə icraat aparan prokuror və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanın (qurumun) səlahiyyətli vəzifəli şəxsi barəsində icraat aparılan şəxsin özünün və ya qanuni nümayəndəsinin razılığı olmadan psixiatriya müayinəsinin aparılması ilə bağlı qərar qəbul edərək psixiatriya müəssisəsinə müraciət etməsini nəzərdə tutur. Şəxsin barəsində psixiatriya müayinəsinin həyata keçirilməsi və onun psixiatriya stasionarına qeyri-könüllü yerləşdirilməsi "Psixiatriya yardımı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsinə uyğun olaraq tənzimlənir.

Həmçinin edilmiş dəyişikliklərlə kibertəhlükəsizliyin təmini sahəsində normativ hüquqi aktların tələblərinin pozulmasına dair cərimələr müəyyən edilmiş, toxumçuluq haqqında qanunvericiliyin pozulması hallarının əhatə dairəsi genişləndirilmiş, eləcə də xaricdəki iqtisadi fəaliyyətə görə valyutanın ölkəyə qaytarılmaması ilə bağlı yeni cərimələr müəyyən edilmişdir.

Hüquqi
akta keçid

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 2 sentyabr tarixli 787 nömrəli Fərmanı

Dəyişiklik "Azərbaycan Respublikası İnzibati Xətlər Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il 14 iyul tarixli Qanunun qəbul edilməsi ilə bağlıdır. Belə ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2017-ci il 3 may tarixli 1361 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Rayon (şəhər) məhkəmələrinin və hərbi məhkəmələrin baxdığı inzibati xətlər haqqında işlər üzrə protokol tərtib etmək səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslərin Siyahısı"nda dəyişiklik edilərək, qumar oyunlarının və ya belə oyunların təşkilatçısının (operatorunun) və satıcısının, o cümlədən keçirilməsi qadağan edilmiş və ya keçirilmə hüququ əldə edilməmiş stimullaşdırıcı lotereyaların və qeydiyyatla alınmamış digər lotereyaların reklamına görə, həmçinin İXM-in 428.1-428.9-cu maddələrində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, reklamı qadağan olunmuş məhsulların, texnikanın, xidmətlərin reklamına, habelə reklam yayımının qanunla müəyyənləşdirilmiş qayda və tələblərinə əməl edilməməsinə görə protokolları tərtib edə biləcək vəzifəli şəxslərin dairəsi müəyyən edilmişdir.

3. "Məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2026-cı il 23 sentyabr tarixli 1227 nömrəli Sərəncamı

Hüquqi
akta keçid

Məhkum olunmuş bir sıra şəxslərin, onların ailə üzvlərinin, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə ünvanlanmış əfv haqqında müraciətlərinə baxılaraq "Məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında" Sərəncam imzalanmışdır.

Sərəncama əsasən azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş 19 şəxs, azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum olunmuş bir nəfər cəzasının çəkilməmiş hissəsindən azad edilmişdir.

Hüquqi
akta keçid

4. Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun 2026-cı il 21 sentyabr tarixli Qərarı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Plenumu 2026-cı il 21 sentyabr tarixdə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin VI hissəsinə, "Konstitusiya Məhkəməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 27.2 və 33-cü maddələrinə və Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Daxili Nizamnaməsinin 39-cu maddəsinə müvafiq olaraq, xüsusi konstitusiya icraatının yazılı prosedur qaydasında keçirilən məhkəmə iclasında Şəki Rayon Məhkəməsinin müraciəti əsasında Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 61 və 71-ci maddələri, habelə hüquqi müəyyənlik prinsipi baxımından Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 288.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan "müdafiəçi" ifadəsinin mülki mühakimə icraatında iştirak edən vəkili də əhatə edib-etməməsi məsələsinə münasibətdə şərh olunmasına dair konstitusiya işinə baxaraq qərar qəbul etmişdir.

Hüquqi
akta keçid

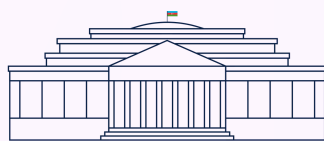

5. Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsi Plenumunun 2026-cı il 22 sentyabr tarixli Qərarı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Plenumu 2026-cı il 22 sentyabr tarixdə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 130-cu maddəsinin VII hissəsinə, "Konstitusiya Məhkəməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 27.2 və 32-ci maddələrinə və Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin Daxili Nizamnaməsinin 39-cu maddəsinə müvafiq olaraq, konstitusiya məhkəmə icraatının yazılı prosedur qaydasında keçirilən məhkəmə iclasında Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) sorğusu əsasında Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 133.1-ci maddəsinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 24-cü maddəsinin I hissəsinə, 26-cı maddəsinə, 28-ci maddəsinin I hissəsinə, 32-ci maddəsinin I hissəsinə, 60-cı maddəsinə, 71-ci maddəsinin I və II hissələrinə uyğunluğunun yoxlanılmasına dair konstitusiya işinə baxaraq qərar qəbul etmişdir.

DÜNYADA HÜQUQ

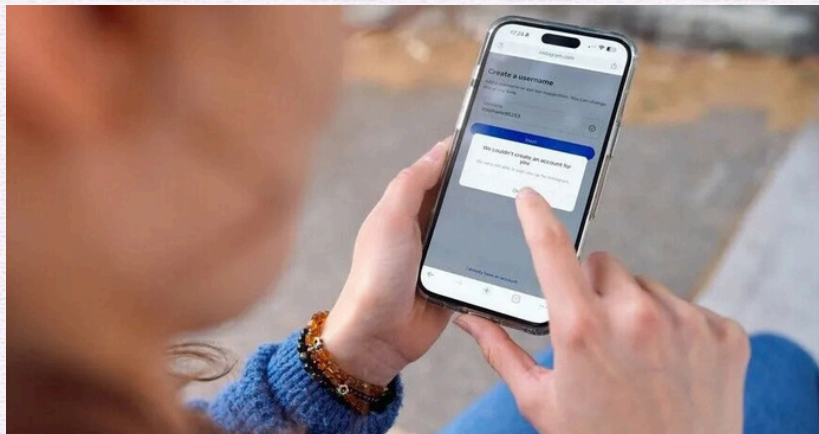

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
ALİ MƏHKƏMƏSİ

Süni intellekt, rəqəmsal hüquq və texnologiya

1. Avropa İttifaqı uşaqların sosial media və süni intellekt xidmətlərinə çıxışını məhdudlaşdıran yeni qanun layihəsi təqdim etdi

[Xəbəərə keçid](#)

Avropa Komissiyası 17 sentyabrda uşaqların rəqəmsal mühitdə qorunmasına yönəlmiş yeni qanun layihəsini təqdim etmişdir. Layihədə 13 yaşdan kiçik uşaqların müəyyən sosial media xidmətlərindən istifadə edə bilməməsi, 15 yaşadək şəxslərin isə müstəqil hesab açmasının məhdudlaşdırılması nəzərdə tutulmuşdur. Həmin layihə ilə platformaların xidmətlərinin uşaqlar üçün təhlükəsiz olduğunu sübut etmək öhdəliyi də məhz şirkətlərin üzərinə qoyulur. Qaydaların eyni zamanda sosial şəbəkələrlə yanaşı bəzi süni intellekt sistemlərinə və video platformalarına da şamil edilməsi nəzərdə tutulur.

2. ABŞ-da süni intellektlə hazırlanmış məhkəmə sənədlərinin insan tərəfindən yoxlanılması təklif edilir

[Xəbəərə keçid](#)

ABŞ-ın 10-cu Federal Apellyasiya Məhkəməsi süni intellektdən istifadə edilməklə hazırlanmış məhkəmə sənədlərinə dair xüsusi qayda təklif edib. Qayda qəbul edilərsə, vəkillər və özünü təmsil edən şəxslər sənəddəki hüquqi istinadların, sitatların və hüquqi təhlilin insan tərəfindən müstəqil yoxlanıldığını təsdiq etməli olacaqlar. Məqsəd mövcud olmayan məhkəmə qərarlarının və yanlış hüquqi istinadların sənədlərə daxil edilməsinin qarşısını almaqdır. Pozuntu sənədin qəbul edilməməsi, maliyyə sanksiyası və ya intizam məsuliyyəti ilə nəticələne bilər.

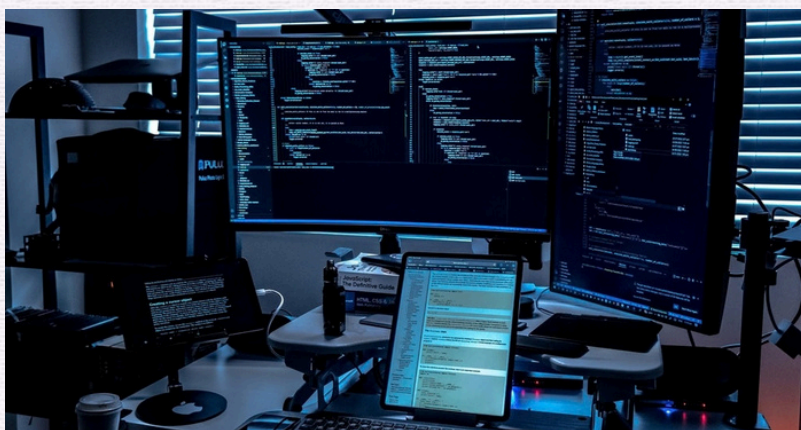
3. Rusiya Ali Məhkəməsi məhkəmə sistemində süni intellektin tətbiqi ilə bağlı konsepsiyasını qəbul etdi

Rusiya Ali Məhkəməsi 3 sentyabrda məhkəmə icraatında süni intellekt texnologiyalarının tətbiqinə dair xüsusi konsepsiyayı qəbul edib. Sənəd işin bütün mərhələlərində– sənədlərin təqdim edilməsindən məhkəmə qərarlarının icrasına və yuxarı instansiyada yoxlanılmasına qədər– süni intellektdən istifadə imkanlarını nəzərdə tutur. Bununla belə, qərarların qəbul edilməsində hakimlərin əsas rolunun qorunması konsepsiyanın aparıcı prinsiplərindən biri kimi göstərilir. Ali Məhkəmənin nəzdində süni intellekt üzrə ekspert mərkəzinin yaradılması da nəzərdə tutulur.

Xəbəre keçid

4. ABŞ və Kanada məhkəmə sistemlərində istifadə olunan elektron platformada məlumat sızması qeydə alındı

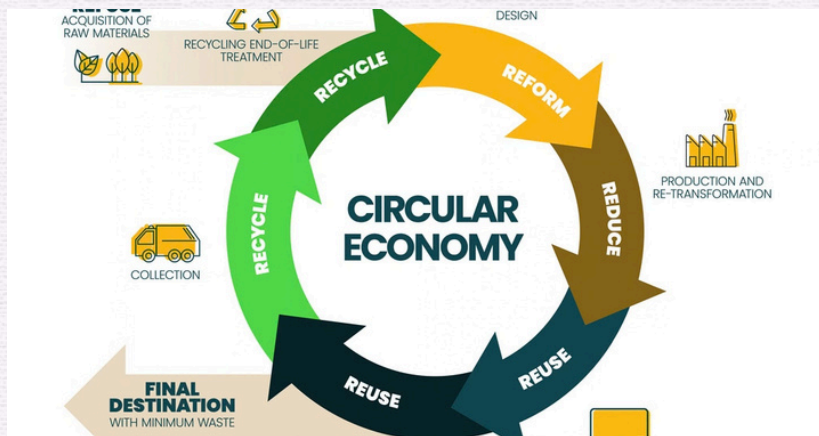

Xəbəre keçid

Thomson Reuters (*Reuters Xəbər Platforması*) sentyabrda məhkəmə işlərinin elektron idarə olunmasında istifadə edilən "C-Track" sistemi ilə bağlı kibertəhlükəsizlik insidenti barədə məlumat yayıb. Araşdırma nəticəsində icazəsiz üçüncü şəxsin ABŞ-ın 11 ştatında, ABŞ Virgin adalarında və Kanadanın Ontario əyalətində istifadə olunan sistemdəki bəzi fayllara çıxış əldə etdiyi müəyyən edilib. Əldə edilən məlumatlar arasında məhkəmə sənədlərində yer alan şəxslərin adlarının və digər fərdi məlumatların ola biləcəyi ehtimal olunur. Hadisə məhkəmə sistemlərinin rəqəmsallaşdırılması prosesində məhkəmə məlumatlarının kibertəhlükəsizliyinin hüquqi əhəmiyyətini də gündəmə gətirib.

Gündəlik həyata təsir edən hüquqi dəyişikliklər

5. Avropa İttifaqında “ekoloji”, “yaşıl” və “iqlimə neytral” kimi əsassız ifadələrin istifadəsi qadağan olunur

[Xəbəərə keçid](#)

27 sentyabr 2026-cı ildən Avropa İttifaqında “yaşıl keçid” çərçivəsində istehlakçıların daha düzgün məlumatlandırılmasına yönəlmiş yeni qaydalar tətbiq edilir. Şirkətlər “ekoloji”, “yaşıl”, “iqlimə dost” və oxşar ümumi ifadələrdən yalnız məhsulun ekoloji üstünlüyünü əsaslandıraraq bildikləri halda istifadə edə biləcəklər. Emissiyaların kompensasiyasına əsaslanaraq məhsulun “iqlimə neytral” olduğunu iddia etmək də qadağan olunur. Məhsulun yalnız bir hissəsi ekoloji tələblərə cavab verdiyi halda bütün məhsulun ekoloji olduğu təəssüratını yaratmaq, eləcə də təsdiqlənməmiş davamlılıq nişanlarından istifadə etmək də ədalətsiz kommersiya praktikası sayılacaq. Eyni tarixdən etibarən mağazalarda və onlayn satış zamanı istehlakçılara ən azı iki illik qanuni zəmanət hüququnu xatırladan vahid Avropa İttifaqı bildirişi, eləcə də uzunmüddətli kommersiya zəmanətləri üçün yeni nişan da tətbiq ediləcək.

6. Avstriyada 14 yaşdan kiçik şagirdlərin məktəbdə hicab taxmasını qadağan edən qayda qüvvəyə minib

[Xəbəərə keçid](#)

Avstriyada 1 sentyabrdan 14 yaşdan kiçik qızların məktəbdə müsəlman baş örtüyü taxması qadağan edilib. Qayda pozulduqda məktəb rəhbərliyi ilə əvvəlcə şagirdlə, daha sonra valideynlər ilə müzakirə aparılır, təkrar pozuntu halında isə 150–800 avro arasında cərimə tətbiq oluna bilər. Bir sıra şagird və valideynlər qadağanın dini etiqad azadlığı və qanun qarşısında bərabərlik prinsipini pozduğunu bildirərək Konstitusiyaya Məhkəməsinə müraciət ediblər. Məhkəmənin qanunun Konstitusiyaya uyğunluğu ilə bağlı qərarını 2027-ci ilin ilk yarısında verməsi gözlənilir.

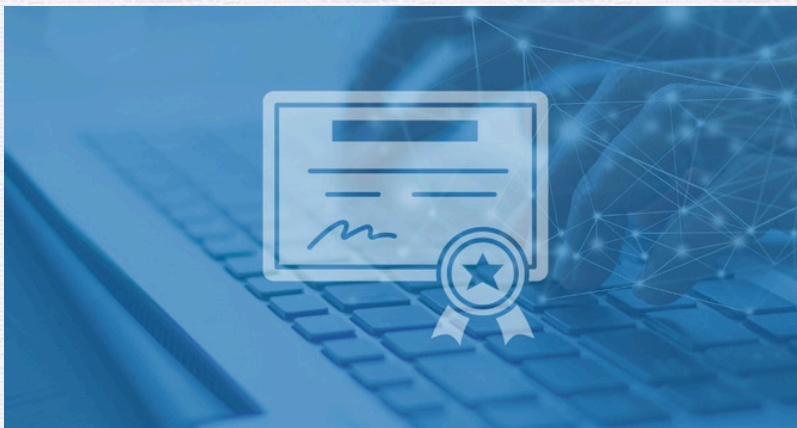
7. Kaliforniyada süni intellekt məlumat mərkəzlərinin elektrik və su istehlakı daha sərt nəzarətə götürüldü

Kaliforniya qubernatoru sürətlə genişlənən məlumat mərkəzlərini fəaliyyətinə tənzimləyən yeddi yeni qanun imzalayıb. Yeni qaydalar məlumat mərkəzlərindən elektrik enerjisi, su, torpaq və işçi qüvvəsinə tələbatları barədə daha ətraflı məlumat təqdim etməyi tələb edir. Həmçinin yeni enerji istehsalı və elektrik şəbəkəsinin genişləndirilməsi ilə bağlı xərclərin adi istehlakçıların üzərinə qoyulmasının qarşısının alınması nəzərdə tutulur. Dəyişikliklər xüsusilə süni intellekt sistemlərinin fəaliyyətini təmin edən və böyük həcmdə enerji istehlak edən məlumat mərkəzlərinin sürətlə artması fonunda qəbul edilib.

[Xəbəərə keçid](#)

8. Qazaxıstanda elektron imzaların verilməsi və ləğvi ilə bağlı yeni qaydalar qüvvəyə mindi

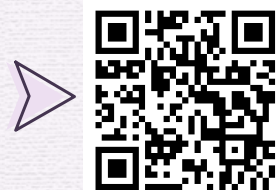

[Xəbəərə keçid](#)

Qazaxıstanda 11 sentyabr tarixindən etibarən elektron rəqəmsal imza sertifikatlarının verilməsi, saxlanması və ləğvi ilə bağlı yeni qaydalar tətbiq olunur. Qaydalar ölkənin yeni Rəqəmsal Məcəlləsi əsasında hazırlanıb və sertifikat sahibinin kimliyinin və elektron imzanın qüvvədə olmasının təsdiqlənməsi prosedurlarını müəyyən edir. Dəyişiklik həm fiziki, həm də hüquqi şəxslərin elektron dövlət və kommersiya xidmətlərindən istifadəsi üçün əhəmiyyətlidir. Məqsəd elektron sənəd dövriyyəsində hüquqi müəyyənliyi və təhlükəsizliyi artırmaqdır.

Məhkəmələr, insan hüquqları və beynəlxalq hüquq

9. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi TikTok videosuna görə cərimələnən Gürcüstan vətəndaşının işini Böyük Palataya göndərdi

[Xəbəərə keçid](#)

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi 21 sentyabrda “Miladze Gürcüstana qarşı” işinin Böyük Palata tərəfindən araşdırılmasına razılıq verib. İş vətəndaşın Tbilisinin nəqliyyat siyasətini və dövlət vəzifəli şəxslərini kəskin ifadələrlə tənqid etdiyi TikTok videosuna görə inzibati qaydada cərimə edilməsindən irəli gəlir. AİHM-in Palatası may ayında ifadə azadlığının pozulmadığına qənaətinə gəlmiş və işlədilən ifadələrin siyasi tənqid çərçivəsini aşaraq şəxsi təhqir xarakteri daşdığını bildirmişdi. İşin Böyük Palataya göndərilməsi sosial şəbəkələrdə dövlət vəzifəli şəxslərinə yönəlmiş tənqidlə şəxsi təhqir arasındakı hüquqi sərhədin yenidən qiymətləndirilməsinə imkan yaradacaq.

10. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi əsas şahid dinlənilmədən bəraət hökmünün ləğvini ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun pozuntusu saydı

[Xəbəərə keçid](#)

AİHM 1 sentyabrda “Brunell və McArdle Niderlanda qarşı” işi üzrə ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun pozulduğuna qərar verib. Ərizəçilər barəsində adam öldürmə ittihamı üzrə birinci instansiyada bəraət çıxarılmış, lakin apellyasiya məhkəməsi əsas ittiham şahidini şəxsən dinləmədən həmin hökmü ləğv etmişdi. Şahidin etibarlılığı ilə bağlı şübhələrin olmasına baxmayaraq, onun ifadəsi ərizəçilərin məhkum edilməsində mühüm rol oynayıb. AİHM belə vəziyyətdə apellyasiya məhkəməsinin şahidi bilavasitə dinləməsinin zəruri olduğunu bildirib.

11. Almaniya İsrailə silah ixracı ilə bağlı Nikaraquanın iddiasının rədd edilməsini tələb etdi

Almaniya 7 sentyabrda Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsindən Nikaraquanın ona qarşı qaldırdığı işi yurisdiksiya mərhələsində rədd etməsini istəyib. Nikaraqua Almaniyanın İsrailə silah tədarük etməklə Soyqırımı Konvensiyası üzrə soyqırımın qarşısının alınmasına dair öhdəliyini pozduğunu iddia edir. Almaniya isə iddianın məhkəmənin yurisdiksiyasına daxil olmadığını və Nikaraquanın zəruri prosessual şərtləri yerinə yetirmədiyini bildirir. Məhkəmə hazırda iddianın mahiyyətini deyil, işə baxmaq səlahiyyətinin olub-olmadığını qiymətləndirir.

[Xəbəərə keçid](#)

12. ABŞ məhkəməsi üç media qurumunun Ağ Evə girişinə qoyulan qadağanı müvəqqəti dayandırdı

ABŞ federal məhkəməsi CNN, MS NOW və Politico-nun Ağ Evə giriş imkanlarının məhdudlaşdırılmasına qarşı müraciəti üzrə 14 günlük müvəqqəti təminat tədbiri tətbiq edib. Məhkəmə qərarı hüquqi mübahisə davam etdiyi müddətdə həmin media qurumlarının akkreditasiyalarının bərpa edilməsini tələb edir. Media qurumları qadağanın söz və mətbuat azadlığına dair Birinci Düzəlişlə zidd olduğunu bildirirlər. İş Ağ Evin jurnalistlərə girişini siyasi mövqeyə və ya yayımlanan materialların məzmununa görə məhdudlaşdırıb-məhdudlaşdırma bilməyəcəyi məsələsini gündəmə gətirir.

[Xəbəərə keçid](#)

MDB və region üzrə hüquqi islahatlar

13. Moldovada cinayət qurbanlarının kompensasiyaya və hüquqi yardıma çıxışı sadələşdirilir

[Xəbəərə keçid](#)

Moldova hökuməti 22 sentyabrda cinayət qurbanlarının reabilitasiyası haqqında yeni qanun layihəsini təsdiqləyib. Layihə qurbanların yardım xidmətlərinə və dövlət tərəfindən ödənilən kompensasiyadan daha asan yararlanmasını nəzərdə tutur. Qanunun əhatəsi cinayət hadisəsi nəticəsində həyatını itirmiş şəxslərin ailə üzvlərinə də şamil ediləcək və hər bir qurbana göstərilən yardım onun konkret vəziyyətinə uyğunlaşdırılacaq. İslahat Moldova qanunvericiliyinin Avropa İttifaqının fundamental hüquqlar və ədalət mühakiməsi standartlarına uyğunlaşdırılmasının bir hissəsidir.

14. Özbəkistanda vətəndaşların dövlət orqanlarının normativ aktlarından birbaşa məhkəməyə şikayət etmək hüququnun verilməsi təklif olunur

[Xəbəərə keçid](#)

Özbəkistan Prezidenti 22 sentyabrda inzibati ədalət sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı yeni təklifləri nəzərdən keçirib. Təkliflər vətəndaşlara yerli dövlət orqanlarının normativ hüquqi aktlarından birbaşa məhkəməyə şikayət etmək hüququnun verilməsini nəzərdə tutur. İnzibati məhkəmələrin dövlət orqanlarının diskresion səlahiyyətlərindən istifadə edərkən qəbul etdikləri qərarların həm qanuniliyini, həm də əsaslılığını yoxlaması təklif edilir. Məhkəmə qərarını icra etməyən vəzifəli şəxs cərimə tətbiq edildikdən sonra da qərarın icrasını təmin etmədiyi halda, məhkəmənin sənədləri prokurorluğa göndərməsi də nəzərdə tutulur.

15. Azərbaycan kənd təsərrüfatı torpaqlarının konsolidasiyası üçün yeni hüquqi mexanizm yaradılıb

[Xəbəərə keçid](#)

Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların konsolidasiyası anlayışı və onun həyata keçirilməsi qaydası qanunvericiliyə daxil edilib. Torpaq sahələri mülkiyyətçilərin razılığı və ekvivalent bazar dəyəri prinsipi əsasında birləşdirilə, bölünə, sərhədləri dəyişdirilə, habelə onlara dair hüquqlar yenidən rəsmiləşdirilə bilər. Konsolidasiyadan sonra şəxsin aldığı torpağın bazar dəyəri əvvəlki torpağın bazar dəyərindən aşağı olarsa, dəyər fərqinə görə kompensasiya verilməsi nəzərdə tutulur. Bundan başqa, kənd təsərrüfatı torpağı satılarkən onunla həmsərhəd torpaq sahəsinin mülkiyyətçisinə eyni şərtlərlə üstün satınalma hüququ verilir.

16. Tacikistanda minimum əməkhaqqı artırıldı, dövlət sektorunda maaşlar yüksəldildi

[Xəbəərə keçid](#)

1 sentyabr 2026-cı ildən Tacikistanda bütün iqtisadi və sosial sahələr üzrə aylıq minimum aylıq əməkhaqqı aylıq 1 300 somoni müəyyən edilib. Məktəbəqədər və ümumi orta təhsil müəssisələrində çalışanların vəzifə maaşları 25 faiz artırılıb. Eyni zamanda, səhiyyə, elm, mədəniyyət, idman, sosial-müdafiə, hüquq-mühafizə və digər büdcə təşkilatlarında çalışanlar üçün isə 20 faizlik artım nəzərdə tutulub. Bu dəyişiklik dövlət sektorunda əməkhaqqının minimum həddinin və sosial təminatların yenilənməsi baxımından sentyabr ayının əhəmiyyətli dəyişikliklərindən biridir.

*Qeyd edirik ki, bülletendə yer alan bütün məlumatlar açıq internet resurslarından götürülmüşdür. Məlumatların düzgünlüyünə və aktuallığına görə məsuliyyət həmin mənbələrin üzərinə düşür.

Əlavə məlumat və suallar üçün:

Nilgün Əliyeva – 1830

Bahar Oruculu – 1818

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Aparatının Məhkəmə təcrübəsinin təhlili şöbəsi

Faydalı keçidlər

1. UN News – <https://news.un.org>
2. Council of Europe Newsroom – <https://www.int/en/web/portal/news>
3. EU Law & Justice News – <https://europa.eu/newsroom>
4. OECD – <https://oecd.org/newsroom>
5. Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi (ECHR HUDOC) – <https://hudoc.echr.coe.int>
6. Avropa Ədalət Məhkəməsi (ECJ/ CJEU) – <https://curia.europa.eu>
7. Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi (ICJ) – <https://icj-cij.org>
8. Transparency International – <https://transparency.org>
9. World Justice Project – <https://worldjusticeproject.org>
10. UNODC – <https://unodc.org>
11. Harvard Law Today – <https://today.law.harvard.edu>
12. Stanford Law and Technology Review – <https://law.stanford.edu/stanford-technology-law-review-stlr/>
13. The Guardian – Law section – <https://theguardian.com/law>
14. Law.com International – <https://www.law.com/international>
15. Reuters Legal – <https://www.reuters.com/legal>
16. Bloomberg Law – <https://news.bloomberglaw.com>
17. Financial Times – Law Section – <https://www.ft.com/law>
18. JURIST – <https://www.jurist.org>
19. Law360 – <https://www.law360.com>.
20. Global Arbitration Review (GAR) – <https://globalarbitrationreview.com>
21. The Lawyer – <https://www.thelawyer.com>
22. European Law Blog – <https://europeanlawblog.eu>
23. Euractiv – Justice & Home Affairs – <https://www.euractiv.com/section/justice-home-affairs>
24. ABA Journal (American Bar Association) – <https://www.abajournal.com>
25. International Association of Judges – <https://www.iaj-uim.org/iuw/>

